

Õppekavagrupi esmahindamise juhend

Heaks kiitnud Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri hindamiskooskogu	17.02.2011
Muudetud	07.10.2011 07.01.2012 17.03.2012 13.06.2012 27.09.2012 21.02.2013 02.05.2013 04.06.2013

I Üldsätted

1. Lähtuvalt ülikooliseaduse § 22³ lõikest 4 ja § 22⁴ lõikest 3, rakenduskõrgkooli seaduse § 16¹ lõikest 6 ja erakooliseaduse § 5¹ lõikest 6 kaasab Haridus- ja Teadusministeerium õppe läbiviimise õiguse taotlemisel õppe kvaliteedi hindamiseks Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri (edaspidi EKKA), kes viib läbi õppekavagrupi esmahindamise.
2. Õppekavagrupi (ühisõppekava ja rakenduskõrgkoolis magistriõppe õppekava avamise korral ühe õppekava) esmahindamisel hinnatakse, kas õppe kvaliteet, sealhulgas ülikooli nõukogu kehtestatud õppejõudude kvalifikatsiooninõuded ja õppetöösse kaasatud õppejõudude kvalifikatsioon ning õppe läbiviimiseks vajalikud ressursid on piisavad ning kas kirjeldatud õpiväljundid on õppekavaga saavutatavad ja vastavad kõrgharidustaseme õppe läbiviimise nõuetele, pidades silmas Eesti Vabariigi kõrgharidusstandardit, Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardeid ja suuniseid ning muid kõrghariduse kvaliteedikindlustust reguleerivaid õigusakte ja normdokumente.
3. Õppekavagrupi esmahindamisel hindab EKKA:
 - 3.1. kas õppeasutuse kehtestatud õppejõudude kvalifikatsiooninõuded ja õppetöösse kaasatud õppejõudude kvalifikatsioon on piisavad;
 - 3.2. kas õppe läbiviimiseks vajalikud ressursid on piisavad;
 - 3.3. kas kirjeldatud õpiväljundid on õppekavaga saavutatavad ja vastavad kõrgharidustaseme õppe läbiviimise nõuetele;
 - 3.4. ühisõppekava korral ühisõppekava ja ühisõppekava koostöölepingu vastavust ülikooliseaduse §-des 22¹ ja 22² sätestatud nõuetele;
 - 3.5. rakenduskõrgkooli magistriõppe õppekava korral rakenduskõrgkooli seaduse § 15² lõikes 2 nimetatud tingimuste täitmist;
 - 3.6. teistest õigusaktidest, eelkõige Vabariigi Valitsuse 18. detsembri 2008. a määrusest nr 178 „Kõrgharidusstandard“ (edaspidi KHS) tulenevate õppekavale ja õppetöö kvaliteedile esitatavate nõuete täitmist.
4. Õppekavagrupi esmahindamise aluseks on õppeasutuse esitatud andmed, Eesti Hariduse Infosüsteemis (www.ehis.ee) ja Eesti Teadusinfosüsteemis (www.etis.ee) kättesaadavad andmed ning õppeasutuse külastuse käigus saadud informatsioon.
5. Ühisõppekava puhul võib hindamine toimuda õppeasutust külastamata (edaspidi *lihtmenetlus*) juhul, kui õppe läbiviimise õigust on taotletud ühisõppekavale, mille teistel osapooltel on vastavas õppekavagrupis ja õppes tähtajatu õppe läbiviimise

õigus või välisriigi õppeasutuse korral on ühisõppekaval ja/või õppeasutusel asukohariigi tingimusteta riiklik tunnustus.

6. Õppekavagrupi esmahindamise kulu määrad avalikustab EKKA oma koduleheküljel (www.ekka.archimedes.ee).

II Nõuded õppe kvaliteedile

7. Õppekava ja õppekorraldus
 - 7.1. Õppekava lähtub tööturu ja sihtgrupi vajadustest ning aitab kaasa õppeasutuse missiooni täitmisele ja eesmärkide saavutamisele.
 - 7.2. Õppekavaarendusse on kaasatud tööandjad jt õppekavagrupi sidusrühmad.
 - 7.3. Õppekava nimetus ja sisu on kooskõlas. Õppevormid, iseseisva töö ja praktika, doktoriõppes erialase rakendustegevuse maht toetavad õppekava eesmärkide saavutamist.
 - 7.4. Õppekava eesmärgid ja õpiväljundid on sõnastatud nii, et nende alusel on võimalik hinnata õppekava lõpetaja teadmisi ja oskusi.
 - 7.5. Õppekava eesmärgid ja õpiväljundid on võrdväärased ja võrreldavad KHS lisas 1 kirjeldatud kõrgharidustaseme astmete õpiväljunditega.
 - 7.6. Õppekava vastab kutseala reguleerivate riiklike ja rahvusvaheliste õigusaktide nõuetele ja suundumustele ning kutsestandardi olemasolul arvestab selles kirjeldatud teadmiste ja oskuste omandamist ja rakendamist. Rakenduskõrghariduses on õppekavagrupi õppekavad seotud konkreetse kutsealaga.
 - 7.7. Ühisõppekava ja ühisõppekava koostööleping vastavad ülikooliseaduse §-des 22¹ ja 22² sätestatud nõuetele.
 - 7.8. Rakenduskõrgkooli magistriõppe õppekava on koostatud jätkuna samal õppesuunal toimuvale rakenduskõrgharidusõppe õppekavale. Rakenduskõrgkool on magistriõppekava läbiviimiseks sõlminud koostöölepingu ülikooliga.
 - 7.9. Õppekorraldus on reguleeritud ning arvestab õppekavagrupi spetsiifikat, sh on reguleeritud varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine.
 - 7.10. Praktikakorraldus on selgelt reguleeritud, määratletud on nõuded praktika sooritamiseks, on olemas eelkõrrelepped praktikakohtadega.
 - 7.11. Üliõpilastele on tagatud nõustamine (õppetöölaline, karjääri-, psühholoogiline nõustamine).
8. Õppejõud
 - 8.1. Kaasatavate õppejõudude ja teadustöötajate kvalifikatsioon vastab õigusaktides kehtestatud ja õppekavagrupi ning kõrgharidustaseme õppe spetsiifikast tulenevatele nõuetele. Õppetöö läbiviimiseks on õppejõududega sõlmitud siduvad kokkulepped.
 - 8.2. Kaasatavate õppejõudude ja teadustöötajate teadus- ja arendustegevuses tase ja maht on piisav vastavas kõrgharidustaseme õppes õppetöö läbiviimiseks ja teadustöö juhendamiseks.
 - 8.3. Kaasatavatel õppejõududel on piisav õpetamispädevus.
 - 8.4. Kaasatavate korralduste õppejõudude ja teadustöötajate arv on nende ülesannetest, läbiviidava õppetöö mahust ning juhendatavate üliõpilaste arvust tulenevalt piisav, et täita vastava õppekavagrupi õppekava(de) eesmärgid ja saavutada õpiväljundeid.

- 8.5. Rakenduskõrgkooli ja ülikooli vahel sõlmitud koostööleping näeb ette kõrge kvalifikatsiooniga ülikooli õppejõudude kaasamist rakenduskõrgkooli magistriõppekava läbiviimisse.
- 8.6. Kaasatavad õppejõud on teadlikud õppekava eesmärkidest ja oma rollist nende eesmärkide saavutamisel.
- 8.7. Õppeasutuse korralised õppejõud ja teadustöötajad on läbinud nõuetekohaselt atesteerimise. Õppeasutus loob õppejõududele võimalused enesetäiendamiseks ja enesearenguks.
- 8.8. Doktoriõppe õppekava õppejõud ja juhendajad täiendavad ennast regulaarselt väliskõrgkoolide vm teadusasutuste juures, osalevad rahvusvahelistes uurimisprojektides ja esinevad kõrgetasemelistel konverentsidel.

9. Ressursid

- 9.1. Õppeasutus tagab õppe läbiviimiseks vajalikud finantseerimisallikad ning koostab nende hankimist toetava strateegia (koostab riskianalüüsi ja finantsprojektsiooni, mis sisaldab õppekoha maksumuse kalkulatsiooni, arvestab toimumiskeskonnast tulenevate riskidega ja kasutab muid asjakohaseid meetmeid ressursside tagamiseks).
- 9.2. Doktoriõppega seotud teadus- ja arendustegevuseks on õppeasutusel olemas finantseerimisallikad.
- 9.3. Õppetöök ja doktoriõppega seotud teadus- ja arendustegevuseks on olemas vajalikud ruumid (auditooriumid, laboratooriumid, seminariruumid, ruumid üliõpilaste iseseisvaks tööks), mille sisustus ja varustus on küllaldane ja kaasaegne õppekavade eesmärkide saavutamiseks või on täiendavate vajaduste katmiseks olemas konkreetsed rahastamisotsused/projektid.
- 9.4. Õppetöök ja doktoriõppega seotud teadus- ja arendustegevuseks vajalikud infotehnoloogilised vahendid ning side siseriiklike ja rahvusvaheliste infovõrkudega on kättesaadavad.
- 9.5. Õppeasutuse majanduslikku jätkusuutlikkust kirjeldavad finantsnäitajad on avalikkusele kättesaadavad. Õppeasutuse või selle pidaja majandusaasta aruanded on auditeeritud, kui seaduses ei sätestata teisiti. Antud nõue ei laiene uuele õppeasutusele.
- 9.6. Õppeasutus tagab õppekavagrupis õppe- ja teadustöö läbiviimiseks vajalike kaasaegsete infoallikate (sh andmebaaside) kättesaadavuse.

III Hindamiskomisjoni moodustamine

10. Hindamise läbiviimiseks algatab EKKA hindamiskomisjoni (edaspidi *komisjon*). moodustamise vähemalt 1 kuu jooksul pärast seda, kui Haridus- ja Teadusministeerium on kõrgkooli taotluse ja hindamiseks vajalikud andmed EKKA-le edastanud.
11. Hindamiskomisjoni (edaspidi *komisjon*) kuulub 3-5 liiget, EKKA juhataja määrab igale komisjonile assistendi, kes ei ole komisjoni liige. Komisjoni liikme ja assistendi tööülesanded fikseeritakse nendega sõlmitud töövõtulepingutes.
12. Komisjoni liikmete valimisel lähtub EKKA järgmistest põhimõtetest:

- 12.1. Komisjoni koosseisu valitakse liikmed erinevatest organisatsioonidest.
 - 12.2. Komisjoni koosseisus on vähemalt üks liige väljapoolt kõrgharidusest.
 - 12.3. Komisjoni liikmed on hinnatava õppekavagrupi eri-, kutse- või ametialade tunnustatud eksperdid või silmapaistvad praktikud, sh vajadusel välisriikidest.
 - 12.4. Komisjoni liige tunneb kõrgharidussüsteemi toimimist ja seda reguleerivaid õigusakte, on kursis Euroopa Liidu kõrghariduse arengusuundade ja Eesti valdkondlike strateegiatega.
13. Komisjoni liige on oma töös sõltumatu, ta ei esinda organisatsiooni huve, mille liikmeskonda ta kuulub. Komisjoni liige kinnitab töövõtulepingus allkirjaga talle hindamise käigus teatavaks saanud informatsiooni konfidentsiaalsena hoidmise kohustust ja huvide konflikti puudumist. Huvide konflikti eeldatakse järgmistel juhtudel:
- 13.1. Komisjoni liikmel on hindamise hetkel hinnatava kõrgkooliga tööalased vm lepingulised suhted või ta on hinnatava kõrgkooliga kolme aasta jooksul enne hindamiskülastust olnud töölepingulistes suhetes.
 - 13.2. Komisjoni liige osaleb hindamise hetkel hinnatava kõrgkooli otsustus- või nõuandvas kogus.
 - 13.3. Komisjoni liige õpib hinnatavas kõrgkoolis või on selle lõpetanud vähem kui kolm aastat tagasi.
 - 13.4. Hinnatava kõrgkooli õppekavagrupiga seotud liikmeskonnas on komisjoni liikmele lähedane isik (abikaasa või elukaaslane, laps või vanem).
- 13¹. EKKA juhataja kinnitab lõpliku komisjoni koosseisu korraldusega ning määrab komisjoni esimehe.

13². Põhjendatud juhul võib EKKA komisjoni kaasata liikme väljastpoolt Eestist. Sellisel juhul on komisjoni töökeel inglise keel. Kui kõrgkool soovib hindamiskülastusel kasutada tõlketeenust, kooskõlastab ta tõlgi EKKA bürooga hiljemalt 2 nädalat enne hindamiskülastuse algust. EKKA esitab tõlgile järgmised nõuded: tõlgil on järeltõlke tegemiseks vajalik ettevalmistus (tõlke magistriõpe, täiendõpe, lisaeriala vm) ja varasem järeltõlke kogemus, ta valdab kõrghariduse terminoloogiat. Tõlketeenusega seotud kulud katab kõrgkool.

14. EKKA büroo teavitab õppeasutust komisjoni koosseisust ning õppeasutusel on võimalik esitada selle kohta oma seisukoht, samuti taotlema täiendava eksperdi kaasamist komisjoni koosseisu, mis on käsitletav märgukirja või selgitustaotlusena dokumendi p 31 mõttes.

15. Kõik komisjoni liikmed läbivad EKKA hindamiskoolituse.

IV Hindamise korraldus

16. EKKA büroo kooskõlastab õppeasutuse külastuse (edaspidi *külastus*) toimumise aja õppeasutuse ja komisjoni liikmetega vähemalt 20 tööpäeva enne külastuse toimumist.

17. Külustus kestab kuni 3 päeva. Külustuse ajakava koostab EKKA büroo koostöös õppeasutuse ja komisjoni esimehega.
18. Komisjoni vastuvõttev õppeasutus määrab hiljemalt üks nädal enne komisjoni saabumist isiku, kes tagab ajakava täitmise eeldused, sealhulgas komisjoni liikmete töötingimused õppeasutuses. Külustuse läbiviimisel kasutatakse EKKA juhendit *Õppekavagrupi esmahindamise hindamiskomisjoni hindamiskülustuse korraldamise juhend kõrgkoolile*, mis on kättesaadav EKKA kodulehel.
19. Komisjon annab õppekavagrupile ja vastava kõrgharidustaseme õppe kvaliteedile hinnangu käesoleva juhendi lisana kinnitatud tavamenetluse hindamisvormis või ühisõppekava lihtmenetluse hindamisvormis (edaspidi *hindamisaruanne*).
20. Hindamise tulemusena määratleb komisjon, kas õppe kvaliteet
 - 20.1. vastab nõutavale tasemele;
 - 20.2. vastab osaliselt nõutavale tasemele;
 - 20.3. ei vasta nõutavale tasemele.
21. Komisjoni assistent edastab hindamisaruande projekti kümne tööpäeva jooksul pärast hindamiskülustuse lõppu elektrooniliselt EKKA büroole. EKKA büroo kontrollib hindamisvormi vormistamise korrektsust ning edastab selle kooskõlastatult komisjoni esimehega viie tööpäeva jooksul õppeasutusele kommenteerimiseks.
22. Õppeasutusel on võimalus edastada komisjonile elektrooniliselt oma kommentaarid viie tööpäeva jooksul pärast aruande projekti saamist.
23. Komisjon sõnastab lõpliku hindamisaruande viie tööpäeva jooksul pärast õppeasutuse kommentaaride laekumist ning edastab selle komisjoni esimehe allkirjaga EKKA büroole.
24. Komisjoni hinnang õppe kvaliteedi vastavuse osas nõutavale tasemele on soovitatavalt konsensuslik. Kui konsensust ei saavutata, võetakse otsus vastu komisjoniliikmete lihthäälteenamusega ning sellele lisatakse eriarvamus(ed) koos põhjendustega.
25. Hindamisaruande ja õppeasutuse kommentaarid edastab EKKA büroo EKKA hindamisnõukogule.

V EKKA hindamisnõukogu otsus

26. EKKA hindamisnõukogu võtab otsustamisel aluseks hindamisaruande ja õppeasutuse tähtajaliselt laekunud kommentaarid ning hindamisnõukogu taotlusel esitatud muud materjalid.
27. Hindamisaruandes vastuolude või vähese argumenteerituse ilmnemisel on EKKA hindamisnõukogul õigus saata aruanne komisjonile läbivaatamiseks ja täpsustamiseks tagasi. Komisjon vaatab aruande üle 2 nädala jooksul selle saamisest ning tagastab seejärel täiendavate selgituste ja põhjendustega EKKA büroole.

28. EKKA hindamisnõukogu lähtub otsuse tegemisel järgmistest põhimõtetest:
- 28.1. Kui komisjoni hinnang õppe kvaliteedile on „vastab nõutavale tasemele“, võtab hindamisnõukogu vastu otsuse „õppe kvaliteet vastab nõutavale tasemele“;
 - 28.2. Kui komisjoni hinnang õppe kvaliteedile on „vastab osaliselt nõutavale tasemele“, kaalub hindamisnõukogu komisjoni poolt välja toodud parendusvaldkondi ning võtab vastu otsuse „õppe kvaliteet vastab osaliselt nõutavale tasemele“ või „õppe kvaliteet ei vasta nõutavale tasemele“;
 - 28.3. Kui komisjoni hinnang õppe kvaliteedile on „ei vasta nõutavale tasemele“, võtab hindamisnõukogu vastu otsuse „õppe kvaliteet ei vasta nõutavale tasemele“.
29. EKKA büroo edastab hindamisnõukogu otsuse koos hindamisaruandega hiljemalt kümne tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist Haridus- ja Teadusministeeriumile, õppeasutusele ja komisjoni liikmetele.

VI Esmahindamise kulude hüvitamine

30. Õppekavagrupi esmahindamise kulud hüvitab taotleja vastavalt EKKA poolt esitatud arvetele. Täpsema kulude hüvitamise korra ja baastasumäärad ning komisjoniliikmete majutus- ja transpordikulude piirmäärad kehtestab SA Archimedes juhatuse esimees käskkirjaga. EKKA avalikustab vastava info ka oma kodulehel.

VII Selgitustaotlused ja märgukirjad esmahindamise korralduse kohta

31. Kui puudutatud isikul on kahtlus, et EKKA või hindamiskomisjoni tegevustes hindamise korraldamisel ja läbiviimisel ei ole järgitud käesolevas juhendis kirjeldatud reegleid, on tal võimalik esitada selgitustaotlus või märgukiri EKKA juhatajale, kes annab sellele põhjendatud kirjaliku vastuse 30 päeva jooksul taotluse registreerimisest.
32. Kui taotleja EKKA juhataja vastusega ei nõustu, on tal võimalik esitada selgitustaotlus või märgukiri SA Archimedes juhatusele, kes tutvub mõlema osapoolte selgitustega ning esitab taotluses tõstatatud küsimuse kohta oma arvamuse 30 päeva jooksul selle registreerimisest.
33. Selgitustaotluse või märgukirja ning EKKA juhataja ja SA Archimedes juhatuse vastused edastab EKKA büroo teadmiseks EKKA hindamisnõukogule ning Haridus- ja Teadusministeeriumile.

VIII Esmahindamise kordushindamine

34. Kõrgkoolide õppekavagrupid, ühisõppekavad ning rakenduskõrgkoolide magistriõppe kavad, mis on esmahindamise tulemusel saanud tähtajalise õppe läbiviimise õiguse, läbivad kordushindamise käesolevas juhendis sätestatud korras järgmiste erisustega:

- 34.1. Lisaks õppe läbiviimise kvaliteedile ja selleks vajalikele ressurssidele hinnatakse kordushindamisel ka juba toimiva õppe jätkusuutlikkust. Hindamisel võtab komisjon aluseks dokumendi „Õppekavagruppide üleminekuhindamise ja kordushindamise nõuded ja läbiviimise kord“ punktides 7-10 kirjeldatud nõuded ja käesoleva dokumendi p-des 7.7, 7.8 ning 8.5 ühisõppekavale ja rakenduskõrgkooli magistriõppekavale esitatud lisanõuded.
- 34.2. Kordushindamisel on nähtud ette kindel tavamenetlus, seega ei kehti ühisõppekava lihtmenetlust puudutavad reeglid.
- 34.3. Komisjon annab õppekavagrupile ja vastava kõrgharidustaseme õppe kvaliteedile hinnangu juhendi lisana kinnitatud tavamenetluse hindamisvormis (vt *Õppekavagrupi esmahindamise kordushindamise hindamisaruande tavamenetluse vorm*).